

Nova programació expositiva

Jordi Esteva
— *L'impuls nòmada*

Del 4 de juny
al 27 de novembre de 2022

FUNDACIÓ
VILA CASAS

PALAU
SOLTERRA
TORROELLA

Jordi Esteva

— *L'impuls nòmada*

*Quan vaig pujar als cims de Socotra, vaig sentir que
havia aconseguit el meu propòsit en aquesta vida.*

Jordi Esteva. *El impulso nómada*, p. 11.

L'exposició

Jordi Esteva (Barcelona, 1951) és un apassionat de les cultures orientals i africanes a les quals ha dedicat la major part del seu treball fotogràfic, periodístic i cinematogràfic. Al llarg de la seva trajectòria ha realitzat treballs en diferents llocs del món com el Marroc, la Mediterrània, les costes d'Aràbia, Costa d'Ivori, entre d'altres, que s'han materialitzat en llibres o en audiovisuals i que reflexionen sobre de les experiències que l'autor recull dels seus viatges.

L'exposició que es presenta al Palau Solterra –*L'impuls nòmada*– mostra les memòries de l'artista on combina fotografies d'àmbit etnològic i altres fotografies més personals.

Les fotos de Jordi Esteva –ell mateix ho ha dit– són com petits ‘mandales’ que són allà per explicar històries.

“Són fotos de l'ara mateix, però d'un altre lloc. Qüestionen la supremacia de la cultura occidental i desplacen l'eix vers altres punts del planeta on els éssers humans viuen una vida senzilla, que exploren la natura a través de la saviesa heretada pels seus avantpassats, que expliquen històries que, malgrat que provenen de fa milers d'anys, els afecten i els obliguen a trobar-ne interpretacions des del seu present. Aquells llocs que, per a nosaltres, pertanyen a mons de llegenda, per a Jordi Esteva són mons reals i veritables en els quals ha viscut, i talment els ha fotografiat”, apunta **Laura Terré**, comissària de l'exposició.

Esteva viatjava pel món sabent les oportunitats vitals que totes aquelles experiències aportarien al creixement de la seva obra. Optar per la contemplació d'aquell món lent i antic, a punt de desaparèixer, va ser el cop de cor que va permetre el creixement d'una obra densa, profunda i singular, sense un igual, en el panorama de la fotografia espanyola. L'obra de Jordi Esteva és lliure perquè només obeeix a principis com a mandats del destí, allunyats del concepte de triomf, de l'aplaudiment de la crítica o de la presència en festivals i galeries.

*Autoretrat. Les Gavarres, Girona,
1976*

*Camellers del Wadi Dhara, Socotra,
el Iemen, 2005*

Jordi Esteva

— *L'impuls nòmada*

Durant aquests darrers anys, Jordi Esteva ha estat escrivint el llibre *El impulso nómada* (Galaxia Gutenberg, 2021). Aquest llibre més que un llibre de viatges, és un llibre de la seva biografia i de les seves memòries. Esteva narra des dels primers records d'infància i adolescència —quan se li desvetlla l'impuls nòmada—, a una sèrie de viatges extraordinaris que el porten a l'Índia, l'Iran o el Sudan però, per sobre de tot, a Egipte.

"He dedicat aquests darrers anys a *El impulso nómada*. Hi volia reflectir els meus desitjos de fugir del món gris de la infantesa i adolescència dels anys cinquanta. Somiava a recórrer el desert, conèixer els oasis d'Egipte, les antigues fortaleses i les ciutats adormides de Pèrsia, els ports dels àrabs del mar o les sacerdotesses africanes posseïdes pels esperits. Llocs imaginats als quals viatjava sense sortir de l'habitació, gràcies als atlas i les publicacions de l'Institut Gallach que col·leccionava el meu pare, amb fotografies en blanc i negre, o al llibre *Les merveilles du monde*, que em transportava als monestirs del Tibet, a les ruïnes d'Angkor estrangulades per les lianes o als peus de la misteriosa Esfinx", explica **Jordi Esteva**.

Tal com es pot veure a l'exposició, la seva memòria són fotografies en blanc i negre d'un món a punt d'esvair-se, imatges que són als seus llibres —*Els àrabs del mar* (Braú Edicions), *Los oasis de Egipto* (RM Editorial) i *Socotra, la isla de los genios* (Atalanta), entre d'altres— i als documentals que ha dirigit sobre cultures diverses.

En paraules d'Esteva: "Quan vaig començar a preparar l'exposició de fotografies relacionades amb aquell impuls que determinà la meua vida i vaig capbussar-me al meu arxiu, vaig experimentar un procés invers. Aquelles imatges del desert, de l'Índic o de les ciutats antigament orgulloses convertides en ruïnes —quin antídote contra la supèrbia!— eren ara simples negatius guardats en arxivadors que ara i adés imprimia per a exposicions o publicacions. No sentia emoció quan els manipulava perquè els veia a distància. Tot canvià quan vaig emprendre la selecció de les fotografies per a aquesta exposició. Les imatges, de nou, van adquirir vida pròpia. Eren talismans que conjuraven sentiments i records endormiscats".

El poeta Ahmed Sheikh Nabhany a casa seva, a Mombasa, Kenya, 2003

Jordi Esteva

— *L'impuls nòmada*

Jordi Esteva recordava moments viscuts en aquests viatges mentre ampliava les fotografies dels sultanats de l'Àfrica oriental –avui reduïts a runes perdudes a la jungla–, com quan estava amb el xeic Mohamed que, a les muntanyes de l'illa de Socotra, li parlava d'esperits a la vora del foc o quan Ahmed Sheikh Nabhany, poeta, li explicava històries. Les imatges de l'exposició exerceixen la mateixa influència sobre ell i, amb elles, li retornen els moments bonics, els indispensables moments que han fet que Jordi Esteva sigui avui qui és.

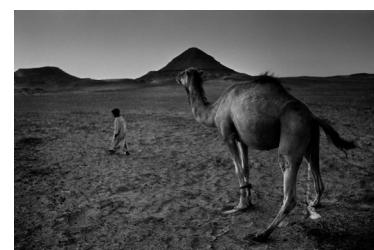
L'artista no fa escac a la civilització contemporània, ni qüestiona la llibertat de costums, ni el feminisme, ni tants compromisos assolits per als drets de l'ésser humà. Sí, tanmateix, fa evidents i posa en qüestió les mancances de la nostra civilització en les relacions humanes, el malinterpretat confort i el plaer, la profunditat de l'experiència, dels aprenentatges a través del cos, de la relació directa amb els elements –amb la terra, l'aire, el foc i l'aigua–, que per a nosaltres, ciutadans de les metròpolis, s'han diluït en un diorama llunyà, mentre que a l'oasi la vida ens els posa quotidianament a l'abast de la mà.

Les fotografies d'aquesta exposició són el complement necessari per aprofundir en aquella narració vivencial. Un relat gràfic, autònom, imprescindible en un autor el talent del qual es reparteix entre la imatge i la literatura. La fotografia, a diferència de la literatura, ens ofereix un punt de vista perceptiu per penetrar sense guia en les escenes.

“La nitidesa fotogràfica, la solidesa icònica de les escenes van ser necessàries per explicar allò que s'hi esdevé. La realitat és el punt de partida ineludible, perquè flueix de l'experiència personal, dels moments viscuts. D'alguna manera, com la llum de les estrelles, allò que és real es produeix en una distància determinada per la seva pròpia extinció. Per aquest motiu, la meditació en aquella aura distant fa que Jordi Esteva transformi les llums, canviï els entorns en ambients evanescents i celebri el crepuscle als horitzons. Fotografies que havien estat fetes a ple dia al desert van ser sotmeses a llargues exposicions amb la intenció d'esborronar els límits dels personatges i enfosquir-ne els cels. Per aconseguir-ho, el fotògraf superposava a l'objectiu, un damunt de l'altre, filtres que minvarien la llum, com si estigués parant damunt els panorames un vel púdic, translúcid però opac, per recrear aquella sensació de somieig que sentia. Això no obstant, amb la presa de la foto no acabava la seva feina, perquè al laboratori ampliava les còpies en tres revelatges diferents per tal d'obtenir una escala de grisos extensa”, explica **Laura Terré**.

Pastors a la vora del foc. Socotra, el Iemen, 2007.

*Sami i el seu camell
Oasi de Bahariya, Egipte, 1982*

Jordi Esteva

— *L'impuls nòmada*

Els protagonistes de les seves fotografies són els seus amics, no són models posant per tal de recrear un món en extinció. Aquests personatges no són metàfores de res, són ells mateixos. Amics que tenen als llavis la conversa sobre els problemes de l'existència, el gust del vi, amb qui Esteva va ballar i cantar, amb qui va imaginar una vida harmoniosa lluny de les ciutats. Per a Jordi Esteva, és fonamental que tot aquell món no sigui un somni, sinó realitat. Parla de l'amistat com una estratègia per diluir la intemporalitat i arrelar les imatges al temps contemporani.

Jordi Esteva, tal com diu la comissària, va assumir amb modèstia el sobrenom amb el qual era conegut a Egipte: Ya Khauaga! –“oh, europeu!”–, perquè sabia que, entre tots ells, era diferent. Aquelles vides totalment distintes del medi burgès de què provenia, aquell món que havia quedat lluny, “com sepultat en una altra vida”.

A més de la seva tasca com a fotògraf i escriptor, durant la segona dècada d'aquest segle, Jordi Esteva ha desenvolupat una important activitat com a realitzador de **cinema documental**. A la sala auditori, es presenta el resum de les seves **quatre pel·lícules**, que han estat adaptades per Fromzero al format de *teaser*.

Pel·lícules

Retorno al país de las almas (Siwa Productions, 2011) i *Komian* (Siwa Productions, 2014). Ambdues pel·lícules estan basades en el llibre *Viaje al país de las almas* (Pre-Textos, 1999), un apropament al món de l'animisme africà, en què documenta els rituals iniciàtics i els fenòmens de possessió al sud-est de Costa d'Ivori.

A *Komian* (Siwa Productions, 2014), Jordi Esteva torna a Costa d'Ivori per indagar sobre l'esperit de la pantera que es va manifestar durant el rodatge del seu anterior documental *Retorno al país de las almas* (2011). A la pel·lícula, rodada en blanc i negre, amb el ritme d'una *road movie*, l'escriptor assistirà de nou a una cerimònia de trànsit, en què un *komi-an* serà posseït per l'esperit de la pantera i emprendre la recerca d'una altra *komian*.

Autoretrat. Jordi Esteva i Haj Saleh.
Oasi de Bahariya, Egipte, 1980.

Jordi Esteva

— *L'impuls nòmada*

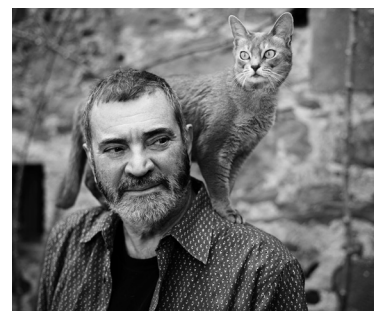
Socotra, la isla de los genios (Siwa Productions, 2016) està basada en el llibre homònim de Jordi Esteva (2011). És la primera pel·lícula parlada enterament en socotrià, una llengua sud-aràbiga emparentada amb l'antic idioma del Regne de Saba. Retrata la vida a la remota illa de Socotra, a l'oceà Índic, situada entre la Banya d'Àfrica i la península d'Aràbia. Durant els monsons, l'illa roman aïllada, fet que va contribuir a preservar un ecosistema únic al món.

Historias de Cabo Corrientes (Siwa Productions, 2020) ha estat rodada en el departament del Chocó, al Pacífic colombià, on viu una comunitat d'afrodescendents que conserva una rica història oral. El Golfo de Tribugá és una reserva d'incalculable valor ecològic. Avui, però, es veu amenaçada per la construcció d'un gran port que transformarà radicalment la regió. Aquesta pel·lícula vol atreure l'atenció sobre aquesta problemàtica i preservar la memòria de la seva càlida gent.

Jordi Esteva

Barcelona, 1951

Escriptor i fotògraf, és un apassionat de les cultures orientals i africanes. Durant cinc anys (1980-1985) viu a Egipte treballant a Radio Cairo Internacional. En aquell temps, documenta la vida quotidiana al desert que recull a *Los oasis de Egipto* (2019). Redactor en cap i director d'art de la revista *Ajo blanco* entre el 1987 i l'estiu del 1993. A partir d'aquest moment, es dedica a escriure llibres i a realitzar documentals i exposicions de fotografia.

Jordi Esteva

LLIBRES:

Fortalezas de barro en el sur de Marruecos. Text de Roger Mimó. Madrid: Compañía Literaria, 1996. Un estudi fotogràfic sobre l'arquitectura de l'Àtlas marroquí.

Mil y una voces. Madrid: El País/Aguilar, 1998; Barcelona: Círculo de Lectores, 1999. Un llibre de converses amb setze artistes i intel·lectuals d'ambdues bandes de la Mediterrània sobre les societats àrabs enfrontades al repte de la modernitat.

Viaje al país de las almas. València: Pre-Textos, 1999. Un apropament al món de l'animisme africà, en què documenta els rituals iniciàtics i els fenòmens de possessió.

Los árabes del mar. Barcelona: Península/Altair, 2006. Edició en català: Els àrabs del mar. Figueres: Brau Edicions, 2008. Edició en àrab: *Arab el Baher*. El Caire: Sanabel, 2015. Sobre la recerca dels antics mariners de les costes d'Aràbia que recorrien els ports de l'oceà Índic amb els seus velers propulsats pels monsons i seguit unes rutes que gairebé no havien canviat des dels temps de Simbad.

Socotra, la isla de los genios. Vilaür: Ediciones Atalanta, 2011. Premi de la V edició dels premis Literatura de Viajes Caminos del Cid.

Socotra. Vilaür: Ediciones Atalanta, 2017. Llibre de fotografies que inclou un DVD amb la pel·lícula de l'autor sobre l'illa.

Los oasis de Egipto. Barcelona: RM Verlag, 2019. Editat en col·laboració amb el Museu Egipci de Barcelona, és una revisió del llibre publicat l'any 1995 per Lunewerg, amb nou disseny, algunes imatges inèdites i nou revelatge de les fotografies.

El impulso nómada. Barcelona: Galaxia Gutenberg, 2021. Llibre de memòries.

PEL·LÍCULES:

Retorno al país de las almas. Siwa Productions, 2011; *Komian*. Siwa Productions, 2014. Ambdues pel·lícules basades en el llibre *Viaje al país de las almas* (1999).

Socotra, la isla de los genios. Siwa Productions, 2016. Basada en el llibre homònim publicat per Atalanta. S'inclou el DVD de la pel·lícula en aquesta publicació.

Historias de Cabo Corrientes. Siwa Productions, 2020. Rodada en una petita comunitat d'afrodescendents en el Pacífic colombià.

Publicacions a la venda

Catàleg de l'exposició

Les fotografies del catàleg són una selecció de les 150 que han configurat la mostra de Jordi Esteva al Palau Solterra de Torroella de Montgrí. Hem volgut oferir un relat gràfic autònom, imprescindible en un autor el talent del qual es reparteix entre la imatge i la literatura. Aquesta breu seqüència ajudarà a aprofundir en la narració vivencial de les memòries recollides en el llibre *El impulso nómada* (Galaxia Gutenberg, 2021), tot evocant amb intensitat els preciosos moments, que han fet que Jordi Esteva sigui avui qui és.

Textos del catàleg

THERE WAS A STONE AND IT WAS CALLING ME! de **Jordi Esteva**
YA KHAUAGA! (OH, EUROPEU!) de **Laura Terré**

Les còpies han estat impreses l'abril del 2022, en ocasió d'aquesta exposició, per PHOTOVISION mitjançant tintes Archival Pigment Print sobre paper Entrada Rag Natural 300 g de MOAB.

Jordi Esteva

El impulso nómada. Barcelona: Galaxia Gutenberg, 2021. Llibre de memòries.

Obres en exposició

L'exposició presenta 150 fotografies.

Selecció de fotografies per premsa

Jordi Esteva
Autoretrat
Saspol, Ladakh, l'Índia, 1977

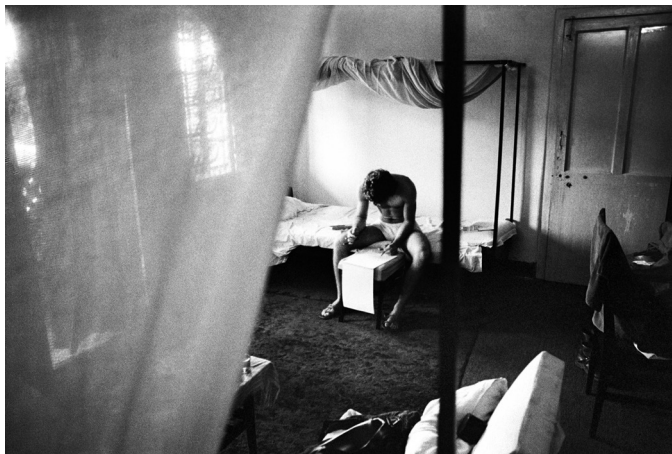
Jordi Esteva
El xeic Abdallah narrant velles històries
Socotra, el Iemen, 2014

Jordi Esteva
Estornell de Socotra
El Iemen, 2014

Jordi Esteva
Imposició ritual de mans
Sudan del Sud, 1978

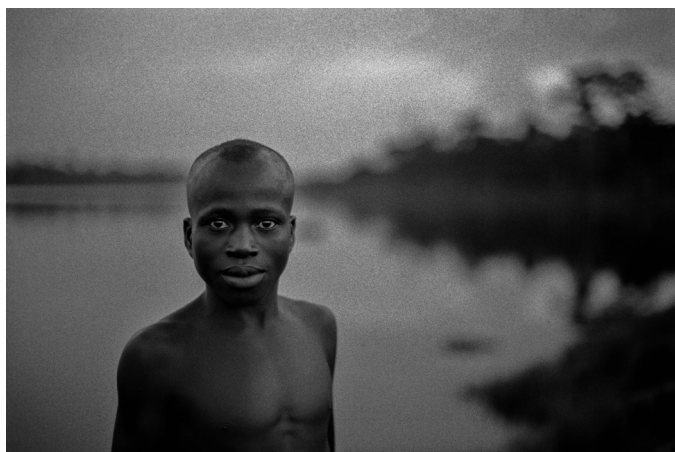
Jordi Esteva
Jordi Sardà a Chittagong
Bangladesh, 1977

Jordi Esteva
La sacerdotessa Adjoua Eponom posseïda
per la deessa de l'aigua
Costa d'Ivori, 1998

Jordi Esteva
Músics de l'oasi de Siwa
Egipte, 1984

Jordi Esteva
Nen al llac d'Abengorou
Costa d'Ivori, 1997

Jordi Esteva
Nens del bosc de Bongouanou
Costa d'Ivori, 2009

Jordi Esteva
Pastora de Dixam
Socotra, el Iemen, 2014

Jordi Esteva
Sami i el seu camell
Oasi de Bahariya, Egipte, 1982

Jordi Esteva
Vall del Chicamocha
Colòmbia, 2011

Per a més informació podeu contactar amb el departament de premsa i comunicació

Neus Pérez Garcia
nperez@fundaciovilacasas.com
93 481 79 85
616 997 941

Descàrrega d'imatges via web: www.fundaciovilacasas.com/ca/documents-premsa
Usuari: premsa
Contrasenya: premsa2022

FUNDACIÓ VILA CASAS

www.fundaciovilacasas.com

ESPAIS
VoLART
BARCELONA

Espais Volart

Ausiàs Marc, 20-22
08010 Barcelona
+34 93 481 79 85
volart@fundaciovilacasas.com

CAN
FRAMIS
BARCELONA

Museu Can Framis

Roc Boronat, 116-126
08018 Barcelona
+34 93 320 87 36
canframis@fundaciovilacasas.com

CAN
MARIO
PALAFRUGELL

Museu Can Mario

Plaça Can Mario, 7
17200 Palafrugell (Girona)
+34 972 306 246
canmario@fundaciovilacasas.com

PALAU
SOLTERRA
TORROELLA

Museu Palau Solterra

Església, 10
17257 Torroella de Montgrí (Girona)
+34 972 761 976
palausolterra@fundaciovilacasas.com